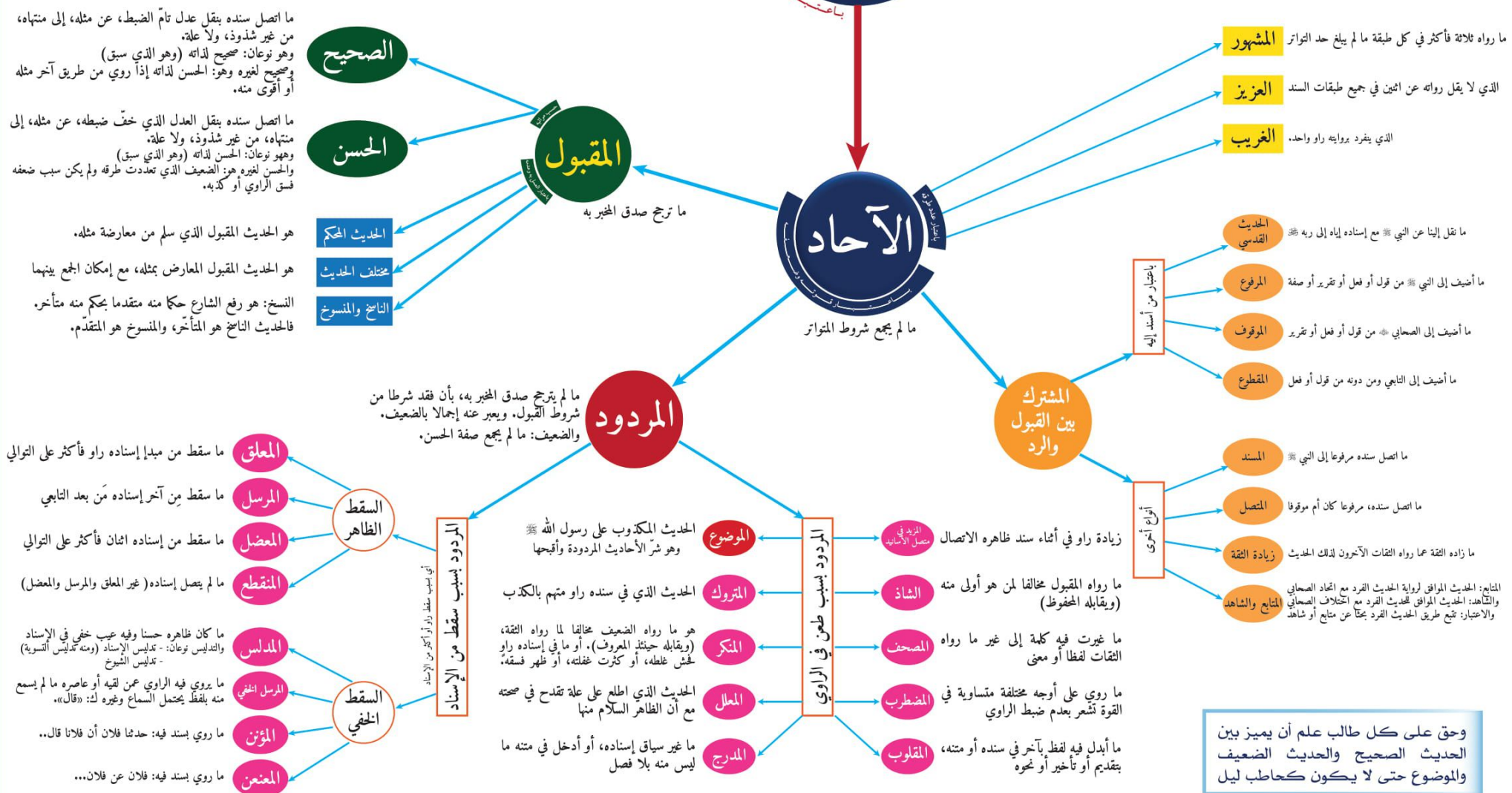

ما رواه عدد كثير، تُحِيلُ العادة تَوَاطُؤَهُمْ عَلَى الكُذْبِ، والمتواتر قسمان:

- متواتر لفظي: وهو مَا تَوَاتَرَ لَفْظُهُ ومعناه.
- متواتر معنوي: وهو مَا تَوَاتَرَ مَعْنَاهُ دون لفظه.

وكل الأحاديث المتواترة مقبولة، ولا حاجة إلى البحث في أحوال روايتها.

يطعن في الراوي: لكذبته، أو اتهمه به، أو فسقه، أو سوء حفظه، أو مخالفته للثقات، أو بدعته، أو جهلته، أو فحش غلطه، أو غفلته، أو كثرة أوهامه.

HADİS İLMİ İSTİLAH TABLOSU

Yalan üzere birleşmeleri adeten mümkün olmayan bir topluluğun rivayet ettiği hadis. Hem lafız hem manası tevâtür ise lafzî; sadece manası tevâtür ise mânevî mütevâtîr olur. Her mütevâtîr hadis hüccet olup râvilerinin durumlarını araştırılmasına gerek yoktur.

Sahih hadis; isnadın başından sonuna kadar adalet ve zabt sahibi râvilerin muttasıl bir senedle birbirlerinden rivayet ettikleri şâz ve illetli olmayan hadis. Sayılan şartları taşıyan hadis sahih lîzâtihi olur. Hasen lî zatihi durumunda olan bir hadis kendi mislinden veya daha üstün bir şekilde desteklenirse sahih lî şâyihi olur.

Hasen hadis; adalet şartını taşımamakla birlikte zabt yönünden sahih hadis râvileri derecesine çıkamayan râvinin muttasıl isnadla rivayet ettiği, şâz ve illetli olmayan hadis. Belirtilen şartları taşıyorsa hasen lî zatihi, zayıflık sebebi fîsk ve yalan olmayan zayıf hadisin tarikleri çoğalıyorsa hasen lî şâyihi olur.

Muhkem; kendisine aykırı bir hadis bulunmayan hadis.

Bir makbul hadisin bir misli ile muâzır olup ikisinin cem' edilebilmesidir.

Nesh; önceki şer'î bir hükmün sonra gelen bir hükümle ortadan kaldırılmasıdır. İlk hükme mensûh, sonraki hükme nâşih denilir.

İsnadının başından bir veya daha fazla râvisi düşen hadis

İsnadın sonunda tabiidinden sonra râvisi düşmüş olan hadis

İsnadında peşpeşe iki veya daha fazla râvisi düşen hadis

İsnadı genel olarak muttasıl olmayan hadis

Zahiren sahih gibi görünen ancak isnadında gizli illet bulunan hadis. Tedisûl'isnad ve tedisûl'suyuh olmak üzere iki çeşittir.

Râvinin ilkası veya muasırı olan birinden hadis işitip işitmediği belli olmayan bir lafızla rivayet etmesidir.

"Haddesene fulan enne fulan kale" şeklinde rivayet edilen hadis.

Mu'an'an An' sigâsı ile rivayet edilen hadis

Tasarlayıp hazırlayan: Abdülkâdir Ca'fer abdelkader.dia@gmail.com
Çeviren: M. Sabih AYDIN

Mütevâtîr

Hadislerin Taksimi

Hadis: Hz. Peygamber'e isnad edilen her türlü söz, fiil, durum veya takrir. Her hadis sened ve metinden oluşur.

Sened: Hadis metninin nispet edildiği râviler silsilesi.

Metin: Senedin bitiminde başlayan söz.

Mustalahu'l-Hadis İlmî: Sened ve metnin durumunu kabul veya red bakımından inceleyen kaideler bütünü.

Faydası: Hadisin sahihini sakîminden ayırt etmeyi sağlar.

Sahih

Hasen

Makbûl

Muhkem Hadis

Muhlefîfu Hadis

Nâşih ve'l Mensûh

Merdûd

Merdûd hadis: Makbul hadisim şartlarını taşımadığından dolayı tercih edilmeyen hadistir. Zayıf kabul edilir. Zayıf hadis, hasen hadisin vasıflarını taşımayan hadistir.

Muallak

Mürsel

Mudal

Munkatı

Mudelles

Mürselu'l Hafî

Muren'an

Muran'an

Açık inkıta'

Gizli inkıta'

Seneddeki inkıta' bakımından

Hiz. Peygamber adına uydurulan söz olup merdûd haberlerin en kötüsüdür

Senedinde yalancılıkla itham edilen bir râvinin bulunduğu haber

Sika râvilerin rivayetine muhalif (mukabili ma'nâdur) ya da râvisinde fîsk, aşırı hata ve gâflet bulunan hadis

Sahih gibi gözükse ancak içinde gizli bir illet bulunan hadis.

Sened veya metninde aslında bulunmayan bir şey eklenmiş hadis

Mevdu'

Metruk

Munker

Muallal

Mudrec

Maklûb

Maklûb

Maklûb

Maklûb

Maklûb

Maklûb

Maklûb

Maklûb

Âhâd

Mütevâtîr şartlarını taşımayan

tariklerin sayısı bakımından

Kaynağı itibarıyla

Hem Kabul Hem Red Açısından

Diğerleri

Müşned

Muttasıl

Ziyâdetu's sika

Mutâbîr

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Meşhur

Azîz

Garîb

Kudsi

Merfu'

Mevkûf

Maktu'

Müşned

Muttasıl

Ziyâdetu's sika

Mutâbîr

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Şâhid

Her tabakadan üç veya daha çok râvinin rivayet ettiği, tevâtür derecesine ulaşmayan hadis.

İsnadla râvi sayısının her tabakadan ikinin altına düşmeyen hadis

Râvinin rivayetinde teferrüd ettiği hadis

Hiz. Peygamber'den Allah'a izafe edilerek bize nakledilen söz

Hiz. Peygamber'e isnad edilen her türlü söz, fiil, durum veya takrir

Sahâbeye isnad edilen söz, fiil veya takrir

Tâbiin veya ondan sonrasına nispet edilen söz veya fiil

Senedi muttasıl olarak Hiz. Peygamber'e ulaşan merfu' hadis

Merfu' veya mevkûf olsun senedinde inkıta' olmayan hadis

Sika râvilerden birinin, diğer sika râvilerden ayrı olarak bir fazlalıkla hadisi rivayet etmesi

Ferd rivayete aynı sahâbeden başka bir rivayetin muvâfık etmesine mutâbîr; farklı bir sahâbeden bir rivayetin muvâfık etmesine şâhid; ferd rivayetin mutâbîr veya şâhidinin olup olmayacağının araştırılmasına lî'tibar denir.

Her ilim tâlîbi gece odun toplayan kimse gibi olmamalı, hadisin sahihini, zayıfını ve mevzû haberi birbirinden ayırt edebilmelidir.

Kaynak: Mahmûd et-Tahhân, Teysiru Mustalahi'l-Hadis

Râvide şu vasıflar bulunduğu ta'n edilir: Yalan veya yalanla itham edilmek, fîsk, hafızası zayıf olmak, sika râvilere muhalif etmek, bid'at sahibi olmak, çok hata yapmak, mechûl durumda kalmak, dikkatsiz, dalgın ve gâflet içinde olmak.